

Folytassa, TANÁR ÚR!

Piros Ildikóval (Molnár Ferenc: Az ördög)

– Milyen a főnöki szerep? – kérdezem, míg letelepszünk a tágas, ám csöppet sem hivalkodó irodában. (Valaha Nádasdy Kálmán, Várkonyi Zoltán is innen irányította a főiskola életét.)

– Ez nem szerep – mondja határozottan Huszti Péter. (Hol is húzta fel ilyen furcsálkodó csodálkozással a szemöldökét? A Cyrano-ban, a Hamletben, Peer Gyntként vagy valamelyik Molnár darabban? – tételődöm magamban, de ő kitalálja a gondolatomat.) – Itt nem vagyok se Hamlet, se Cyrano, itt egyszerűen tanár vagyok, ha tetszik „rektor úr” és azért dolgozom meglehetősen megszálloottsággal, hogy ezek a lelkes, tehetséges gyerekek képesek legyenek a hatalomátvételre.

– Mire?

– A fiatalság természetesen hatalomátvételre készül. Ez így helyes. Rövidesen ők szeretnének Hamletet, Ophéliát lenni, ők akarnak szindarabot rendezni, főiskolán ta-

nitani, ők írják majd a könyveket, készítik az interjúkat, szerkesztik az újságokat. És nekünk kutyá kötelességünk átadni a tudásunkat, sőt, abban is segítenünk kell, hogy eligazodjanak a világban! Épp ezért mániám, hogy kitarjunk a főiskola kapuit, hadd áramoljon be a friss, más levegő. Ezért rendeztünk már három nemzetközi fesztivált, tavaly tavasszal például Molnár Ferenc tiszteletére, ezért terveztünk 1996-ra Nemzetközi Shakespeare-fesztivált. Szerencsére nagyon jó a hírünk külföldön, óriási az érdeklődés. Gondolja el, hogy Molnár megszólalt angolul, franciául, románul, magyarul...! Olyan előadást is rendeztünk, melyben az egyik szereplő angolul beszélt, a másik magyarul felelt, a harmadik románul vágott közbe, a negyedik franciául végszavazott. Tudja, mi a döbbenetes? Értették egymást! A színház minden gátát elsőprő csoda, ledönti a nyelvi korlátokat.

– Eszembe jut egy két évvel ezelőtti előadás az Ódry Színpadon. A má-

Jaj, még nincs itt a rektor úr! - néx rám ijedten a Színház- és Filmművészeti Főiskola barátságos titkárnője. Kávét kapok, üdítőt, jó szót, meg egy vallomást: A rektor úr fantasztikus főnök! Udvarias, nem ingerült, emberszámba veszi a munkatársait, van stílusa. Milyen különös! Huszti Péter itt nem művész úr, nem Péter, nem „a Huszti”. De nincs idő elmélkedésre, mert két perc késéssel belobog az ajtón – térdét verdeső, válltáskával – a kipirult arcú, egyáltalán nem rektoros rektor úr.

*sodik rész közepe táján meghatód-
tam, mert az egyik srác olyan suster-
gőben tehetséges volt, hogy belesajdult
a szívem. Azon tételőd-
tem, mi lesz vele ebben
az átkozottul anyagiás,
Mamont tisztelő világ-
ban. Netán befut és min-
dent eljátszik? Vagy
gyengének bizonyul, s
jön az alkohol...?*

– Nem foglalkozom politikával – szívből utálok –, nem voltam én soha életemben semmiféle párt tagja, de azt tisztán látom, hogy most tényleg a pénz az Isten. De ez nem maradhat így! Higgye el, egy pillanatra sem vállaltam volna a rektori teendőket, ha nem hinnék megszállottan abban, hogy jönni fog egy emberibb, tartalmasabb világ. Hiszen a jó irodalom, a színház, a zene, általában a kultúra megszínesíti az életet, felemel, nemessé tesz. És még valami: a fiatalság nem

óvatoskodik, nagyobb az érdeklődés a színészet iránt, mint valaha. Idén két osztályt indítottunk – a

Egy pillanatra sem vállaltam volna a rektori teendőket, ha nem hinnék megszállottan abban, hogy jönni fog egy emberibb, tartalmasabb világ.

korábbi gyakorlattal szemben –, mert annyi átütő tehetség jelentkezett, hogy nem küldhettük el őket. Mi lesz velük? Hiszek a tehetségükben, s abban, hogy időben végrehajtják a hatalomátvételt.

– Nem féltékeny? Ha felnőnek, akkor a Huszti Pétereket fogják leszorítani a színpadról.

– A kérdés jogos. Viszont ne feledje, hogy nem csak színész, de tanár is vagyok. Ez a hivatás meg-

véd az alantas féltékenységtől, hiszen éveken át a gyerekek sikeréért dolgozom. Amikor Ternyák Zoli eljátszotta a Kamarában a Hoppárzimi főszerepét, fantasztikusan boldog voltam. Tudtam, hogy egy nagy tehetség kibontakozásáért fáradozom, s nagyon hiszek abban, hogy a munkálkodásom nem volt hiábavaló.

– Azzal a tervvel érkeztem, hogy Huszti Pétert, a színészt, a magánembert fogom faggatni, de mostanáig egy kedvesen megszállott tanárral beszélgettem.

– Eszembe juttat egy eltemetett emléket. Taknyos kölyök voltam, amikor eljátszhattam a Peer Gyntöt.

– Emlékszem fantasztikus siker volt. A szakma, a kritika lelkesedett, a fél osztályunk szerelmes volt az akkori Huszti-ba...

No, igen, régen volt. A csudába! Egyszerűen nem tudom felfogni, hogy megéltem ötven évet...! Csak

NÉGYSZEMKÖZT HUSZTI PÉTERREL

ámulok. Na, mindegy. Szóval a Peer Gynt idején sok tehetséges főiskolás verődött össze a Madáchban – néhány évvel voltak csak fiatalabbak nálam –, Timár Béla állt legközelebb hozzám. Rengeteget marháskodtunk, együtt éjszakáztunk, bolondoztunk, nem voltunk szentéletűek. Az egyik előadás után alaposan hátba vágott és azt mondta: remek voltál, tanár úr! És ezután következetesen tanár úrnak szólított. Ez sokakra átragadt. Ott éltem közöttük, ugyanolyan örültségeket csináltam, mint ők, közben én voltam a „tanár úr”. Nemsokára meghívtak a főiskolára tanítani. Furcsa. Timár Béla egyébként rettenetesen hiányzik, még ma is elfogadhatatlan számomra, hogy nem vághatom hátba, hogy nem röhöghetünk össze, hogy egyszerűen nincs..., elment fiatalon.

– Gondolom, mások is hiányoznak. Közismert például, hogy baráti viszony fűzte Illés Endréhez, aki a könyve kiadásánál is bábáskodott.

során fantasztikus emberekkel találkozhattam, akik meghatározták a színészi és emberi utamat. Gondolja el! Kölyökként kerültem a Madáchba, Kiss Manyi, Pécsi Sándor, Mensáros, Tolnay, Márkus, Psota, Gábor Miklós, Domján mellé. Micsoda óriások! Hogy a mai gesztusaimban hol szunnyad Pécsi Sándor – akit barátomnak nevezhettem –, hol rejtezik Gábor Miklós..., tudja, csuda. De valahogy belém épültek. És a főiskolai tanárain? Nádasdy, Várkonyi, Vámos László, Pártos Géza, Durkó Zsolt... Soroljam? És Adám Ottó! Aki bízott bennem, aki együtt építette velem a színházát..., e zseniális művész nélkül nem élhettem volna át annyi fantasztikus sikert, nem lehettem volna például Jágó.

– *Alljunk meg az Othellónál! Beszereyi óriási elismeréssel nyilvánított az ön Jágójáról. Jött ez a kölyök és majdnem megetté Othellót...! – mondogatta akkoriban. Ez a „kölyök” érdeme volt vagy a rendezői?*

Lássátok felőnt!

„Magamat kifütyölöm, ha kell...”

– Mennyit köszönhetek nekil! Amikor éreztem, hogy sok találkozást, élményt egyszerűen „ki kell írnom” magamból, bölcs, csodálatos barátom segített. Könyvkiadóként azonban kegyetlenül kemény volt. Rengeteget tanultam tőle: fegyelmet, alázatot, s azt, hogy múlt nélkül nincs jövő, gyökér nélkül nincs fa, termés, levél..., időnként le kell venni a polcra a régi könyveket, s újra kell töltekezni belőlük. Hozzám nagyon kegyes a sor. Nem csak azért vagyok szerencsés, mert nagy szerepeket kapok egészen fiatal korom óta, hanem mert a pályám

– Nem akarom kisebbiteni a teljesítményemet – nem vagyok ám álszerény! –, de az kétségtelen, hogy Adám Ottó agyában fogant meg az új, megszokottól eltérő értelmezés. Eszerint Jágó egy varázslatos pali, s csak lassan, fokozatosan derül ki róla, hogy velejeig gonosz. Eppen ezért veszélyesebb, gyűlöletesebb, mint az első pillanatban viszsztatizáló intrikusok.

– *Sokat játszik együtt a feleségével, Piros Ilidikóval. Hogy fér meg „két dudás”? Othon is folytatódna a próbák?*

– Soha! Büszke vagyok arra, hogy nem vagyunk tipikus színész házaspár,

s a gyerekeink sem tipikus színész gyerekek. Bennem élesen különválnak a szerep és a magánember, soha nem élem tovább a szerepeimet a hétköznapi életben. Ritkán beszélgetünk otthon színházról, valamiféle szemérmesség övezi a munkánkat. Premierek előtt persze bolondok vagyunk, de a gyerekek közben élnek a normális életüket. Képzeld el a következőt! Este premier, az egyik gyerek délből rosszul lesz, negyven fokra fut fel a láza... Túléltük. Nem akarom részletezni, néha nagyon nehéz volt.

– *Ki az erősebb krízishelyzetekben?*

– Ilidikó! Nem könnyű velem élni, nagyon tiszteltem őt azért (is), mert elvisel engem. Tulajdonképpen minden otthoni terhet levesz – levett – a vállamról. Édesanyám is rengeteget segített, nélküle nem boldogultunk volna, még ma – nyolcvan felül – is számíthatunk rá. Végtelenül sokat kaptam tőle.

– *Én gyereken, te gyereken, mi gyereklünk... Egy lélekbivár biztosan azt mondaná, hogy sok a házasságukban a „rizikófaktor”.*

Múlt nélkül nincs jövő, gyökér nélkül nincsen fa, termés, levél..., időnként le kell venni a polcra a régi könyveket, s újra kell töltekezni belőlük.

– Nagyon szemérmes vagyok, ha a magánéletemről van szó. De azt most megvallom, hogy tényleg csodával határos, hogy a mi „vállalkozásunk” ilyen munkatempó mellett

Az öreg Peer – huszonévesen

már két évtizede sikeres. Ez is Ilidikó érdeme elsősorban, ő birtokol valami fantasztikus képességet, ő tudott egyszerre szülői értekezletre menni, leckét kikérdezni és közben premierre készülni. Ebben is szerencsém volt. Ma már persze könnyebb, hiszen a gyerekeink huszonnyolc, huszonhárom és tizenkilenc évesek. A „kicsi”, a közös gy-

Fiúk a térről [Bujtor István, Harsányi Gábor, Huszti Péter, Márton András]

rekünk jelenleg Amerikában tanul egy évig.

– Semmi panasz, semmi düh, negatív érzésem. Ez már túl szép. Pedig biztosan találkozott a pályája során irigységgel, rosszindulattal,

gáncoskodással. Nálunk elég rossz-szul tűrik a sikert.

– Hajaj, itthon nem lehetünk próféták! Kezdetben azt hittem – naivan és vakon –, hogy mindenki velem örül a sikereknek, azután felébredtem. Fiatal koromban bizony rettenetesen szenvedtem a pletykáktól, a rosszindulattól. De szerencsére mindig erős volt a hitem, s annyi igaz ember is segített a túlélésben, hogy átvészeltém valahogy ezt az időszakot. Régen volt. Talán az is nagy szerencsém, hogy soha nem akartam mást játszani, mint ami vagyok. Voltam én depressziós, unott, unalmas és kedves, mindenféle. De mindig saját magam. Például most is kimerítene, ha mást kellene mondanom önnek, mint amit gondolok. Az évek során persze edződtem, fejlődtem, megszoktam, hogy megismernek az emberek, hogy idegenek rám köszönnek az utcán, hogy a siker ellenségeket szül. Ma már nyugodtan együtt élek mindezzel.

– És mi segített a hűségben?
– A hűségben?
– Igen. Hiszen az ön élete nem csak csodás szerepekről, sikerről, tanításról szól, hanem a hűségről is. A főiskola

A „varázslatos” Jógó [Shakespeare: Othello]

befejezése óta a Madách Színház tagja. Nem csábították máshová?

– Jaj, dehogynem! Amikor végeztem, választás elé kerültem: mehettem volna a Vígyszínházba Várkonyihoz, Ádám Ottó pedig a Madáchba hívott. Ott voltam növendék, a szívem a Madáchhoz húzott. Nem bántam meg. Bár Várkonyi megha-

Mindegyik szerepem formál rajtam, nyomot hagy bennem, valahogy gondolkodóbbá, tán mélyebbé tesz.

ragudott rám – két évig levegőnek néztem –, mert én, a nagyképu, magabiztos taknyos nemet mondtam a hívására, a konkrét szerepajánlatára. Azután később megnézett a II. Lajos királyban s a végén bejött az öltözőmbe, tetszett neki az előadás. Alaposan fejbe kólintott egy forgatókönyvvel, és nevetve mondta: na, idehallgass, itt egy szerep, egy igazi főszerep! A legnagyobb barátságban dolgoztunk együtt. Ilyen remek ember volt ő. Miért nem szerződtem másik színházhoz? Lehet, hogy a hűségem nem más, mint önzés, de az is lehet, hogy éreztem, sok még a mondanivalóm a Madáchban. Eljátszhattam a világirodalom legnagyobb szerepeit – a legfantasztikusabb Shakespeare-szerepeket is! –

zseniális rendezők építettek rám. Mit kerestem volna másutt? Ennél többel sehol sem kecsegtettek. Ennek ellenére szívesen lépek fel más színházban. Például Marton László barátom gyakran hívogat a Vigbe. Szeretem az ottani társulatot, csodálatos az épület, szívesen beugranék vendégként.

– És a film?
– Sokat filmeztem, kedvelem a műfajt, de nekem a színház az első. A pályám során komoly filmszerepekre mondtam nemet – halkán bevallom, néha megbántam utólag –, de csak a színház után jöhet a film, a tévé. Ezt olyan ragyogó rendezők is tudomásul vették, mint Várkonyi, Máriássy, Keleti, Gábor Pali.

– Hogy viseli a cinizmust?
– Látszik rajtam, hogy rosszul? – Igen.
– Hát akkor elmondom: képtelen vagyok hozzászokni a cinizmushoz, taszit, lebénít, gyűlöltöm. Hit nélkül nem lehet játszani, írni, tanítani, létezni. Én legalábbis nem tudok. Lehet, hogy a színészet is segített abban, hogy ilyen legyek. Számomra az a legnagyobb csoda, hogy végigélhetek idegen sorsokat, gatlástalan lehetek – én a gatlásos –, s ha a szerepem úgy diktálja feneketlenül rosszá, gonosszá válhatok a színpadon. Azt hiszem, mindannyiunk lelkeben lakik – valahol mélyen – gonoszság, irigység, rossziaság, önzés. Micsoda ajándék a sorsból, hogy én mindezt ki játszhatom magamból! Tudom, hogy ezt sok kollégám másképp éli át. Én viszont érzem, hogy mindegyik szerepem formál rajtam, nyomot hagy bennem, valahogy gondolkodóbbá, tán mélyebbé tesz.

– Hol búcsúztatta az 1994. esztendő?

– Bevallom, hogy nem szeretem a szilvesztert, nem vonz a kötelező jókedv általában elbújunk a muszáj-hejehuja elől. A mostani viszont csodálatos volt, hiszen éjfélkor a lehető legjobb helyen álltam: színpadon. A Vörös malom bemutatóját tartottuk. E számomra nagyon kedves szerep – egy megszokottól eltérő Huszti-t lát majd benne – nyomta rá a bélyegét az egész decemberre. Kerényi Imre munkatempójában – délelőtt, délután és éjszaka is – dolgoztunk. Karácsonykor, amikor végre együtt volt a család – még a legkisebb fiunk is hazautazott! –, a próbák hatására ilyen mondatok muzsikáltak bennem: „Mintha minden ember lelke a világgal volna egy, s a fényparány, mit mélye rejt, egy csöppnyi édenkert...” Vagy ezt hallgassa! „Tenger rossz közt az a csöpp jó soha el nem tűnhet.” Mondhatnék-e ennél többet? Ebben szeretnék hinni idén is.

